

01/07/2024

077-5006206

052-6885006

הפסקת הריון - מתי מדובר בעבירה פלילית?

יחד עם התהוותה של הקדמה הטכנולוגית והתפתחות המדע, נוצרה בידי האדם אפשרות ליטול את חייו של עובר ברחם אמו. יצירת אפשרות הבחירה הובילה לשאלה מהותית הנוגעת להיבט המוסרי והחוקי של העניין. מהו החוק בישראל הנוגע להפסקת הריון? האם היא גובלת בעבירה? האם אישה שביצעה הפסקת הריון שלא כדין נושאת באחריות פלילית? עו"ד אסף דוק מסביר.

השאלה הנוגעת לנושא של הפלת עוברים, הינה שאלה מוסרית המעוררת מחלוקת בחוגים דתיים וחילוניים ובחוק של ימנו. ישנם הטוענים כי העובר הינו חלק מגוף האישה, על כן היא הרשאית הבלעדית בנוגע להחלטה של ביצוע הפלה. בניגוד לטענה זו, ישנם הרואים בעובר יצור חיי ועל כן, הפלתו נחשבת לרצח. מרגע הלידה, מעמדו של העובר הינו כשל אדם בוגר ועל כן חלים עליו חוקי המדינה. אולם ישנן שאלות מהותיות בנוגע לזכויות הנוגעות למעמדו בעת הימצאותו ברחם אמו.

בחינה של ההפלה בראי היסטורי

ניסיונות למניעת הריון וליצוע הפלות היו קיימים עוד בימי קדם. כבר בספר בראשית ישנה התייחסות למשגל נסוג, הנקרא במקרא "מעשה אונן" (בראשית, לח, פסוקים ז-י). במסופוטמיה ובמצרים העתיקה, נמצאו עדויות לשימוש בדבש ועלי שיטה בכדי למנוע הריון ואילו היפוקרטס, הטיל על האישה לקפוץ לאחר המשגל כדי למנוע את חדירת הזרע לרחמה. בשבועת הרופאים, ניתן למצוא התייחסות שלילית להפלה: "אף פעם לא אתן לאשה סם או מכשיר כל שהוא למטרת הפלה".

כיצד הדת היהודית מתייחסת לנושא הפלות?

בדת היהודית ניתן להבחין במגוון דעות בנושא. על פי ספר שמות (כ"א; 22), ישנה פרשנות האומרת כי הרג עובר הינו פשע, שבמקרה החמור - חייב מיתה. על פי ספר הזוהר, הפלה הינה דבר אשר: "סותר את בניינו של הקב"ה ואת אומנותו". לדעת המשנה, כאשר התינוק יוצא מרחם אמו, הריגתו נחשבת לחטא והעונש על כך הינו עונש מוות. לעומת זאת, במידה והעובר מסכן את האם - ניתן להורגו כדי להצילה. עמדת הרמב"ם מבארת את העובדה כי העובר בעל נפש שאין לפגעה רק במידה ומסכן את חיי אמו - 'רודף אחריה להרוגה'.

כיצד מדינת ישראל מתייחסת לביצוע הפלה?

בישראל, ביצוע הפלה מלאכותית מהווה עבירה פלילית. ב-31 בינואר, בשנת תשל"ז, 1977, קיבלה כנסת ישראל תקנות הנוגעים להפסקת הריון, הידועות יותר בשם 'חוק ההפלות'. החוק מטיל איסור פלילי על הפסקת הריון ביודעין, למעט באישור ועדה, או כאשר הפסקת ההריון נחוצה להצלת חיי האישה או על מנת למנוע נזק בלתי הפיך לגופה או לשלומה. חוק ההפלות ממוקם אחרי סעיף העוסק בהריגה ורצח, אך לפני הסעיף העוסק במחויבותם של הורים לשלום ילדיהם, על כן, ניתן לומר כי מדינת ישראל מתייחסת לביצוע הפלה שלא כדין בחומרה.

מה הדין בגין הפסקת הריון?

בניגוד לחוקים אחרים במספר ארצות, החוק בישראל אוסר במהותו ואינו מתיר הפסקת הריון. בכל מקרה: "מי שהפסיק ביודעין הריון של אישה, בין אם בטיפול רפואי ובין אם בדרך אחרת, דינו מאסר של חמש שנים, או קנס חמישים אלף לירות".

01/07/2024

077-5006206

052-6885006

מתי מתיר החוק ביצוע הפלה?

החוק קובע סייגים ומבהיר שלא יישא אדם באחריות פלילית אם בוצעה הפסקת הריון במוסד רפואי מוכר ולאחר שהוועדה לעניין זה, אישרה את הפסקת ההיריון.

כיצד מתבצע תהליך של הפסקת הריון כדין?

החוק מגדיר כי על אישה המעוניינת בהפלה לפנות לוועדה לאישור הפסקת הריון, המונה את אנשי המקצוע הבאים: רופא מיילד המומחה בגניקולוגיה, רופא מומחה נוסף מהתחומים: גניקולוגיה ומיילדות, פסיכיאטריה, רפואת משפחה או בריאות הציבור, עובד סוציאלי ומזכיר/ה. על פי החוק, אחד מאנשי הוועדה חייב להיות אישה. בנוסף, החוק קובע כי על האישה לחתום בכתב את הסכמתה מדעת להפסקת הריונה, לאחר שהוסבר לה בנוגע לסיכונים הגופניים והנפשיים הכרוכים בהפסקת ההיריון. במידה ומדובר בקטינה, אין צורך באישור בגיר נוסף.

מה הם הקריטריונים לפיהם הוועדה מאשרת הפסקת הריון?

הוועדה עצמה רשאית לאשר הפסקת הריון במידה והאישה עומדת במספר קריטריונים: היא מתחת לגיל 17, היא מעל לגיל 40, אישה לא נשואה שהרתה מחוץ למסגרת הנישואין, או אישה נשואה שהרתה לגבר שאינו בעלה, אם קיים חשש כי העובד סובל ממום, מחלה או נכות, ההיריון נוצר בעקבות מעשה פלילי (אונס או גילוי עריות), וכשההיריון עשוי לסכן את בריאותה הפיזית או הנפשית של האישה.

בעבר, החוק כלל בתוכו היתר לביצוע הפלה יזומה מסיבה סוציאלית - הריון שאינו מנישואין, אך הוא בוטל בשל שיקול הלכתי. פוסקים אחדים רואים בהשמדת עובר מעשה רצח ועל פי פסיקה הלכתית, על האדם חל איסור לפגוע בגופו ללא הצדקה מבוססת. לפיכך, הושמט הסעיף הסוציאלי בחוק ההפלות שעמד בסתירה לשיקולים הלכתיים, מוסריים ורפואיים.

במידה ונשקפת סכנה לחיי האם, האם ניתן לבצע הפלה ללא אישור הוועדה?

במקרי חירום, בהם אין זמן לפנות לאישור הוועדה, כמו כאשר נשקפת סכנת חיים לאם או כדי למנוע ממנה נזק חמור שאין לתקנו, החוק מתיר לבצע הפלה במידה שכך היא תוצל ולא תינזק. כמו כן, רופא לא יישא אחריות פלילית אם במהלך טיפול רפואי אחר בגוף האישה, הוא נדרש לבצע הפסקת הריון לצורך אותו טיפול, בתנאי כי מוכח שלא ידע על ההיריון קודם לכן.

האם אישה שביצעה הפלה שלא כדין נושאת באחריות העבירה?

על פי סעיף 320, אישה שבוצעה בה הפסקת הריון בניגוד לחוק, לא תישא באחריות פלילית בקשר לעבירה זו.

האם ניתן לחייב רופא לבצע הפסקת הריון כדין?

החוק איננו מחייב רופא נשים לבצע הפסקת הריון, על פי סעיף 318, במידה והוא אינו תואם לשיקול דעתו הרפואית או למצפונה.